

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Факультет іноземних мов
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

*Тези доповідей
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2019 р.*

Харків – 2019

**ТЕОРІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ НЕПОКОРИ МОХАНДАСА
КАРАМЧАНДА ГАНДІ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ ТА ЙОГО
ВІДНОСИНИ З ГЕРМАНОМ КАЛЛЕНБАХОМ**

Матющенко Євген Васильович, магістр

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

У світі будь-які ідеї та проекти реалізуються не лише зусиллями самих ініціаторів, а й за підтримки меценатів. Теорія ненасильства Мохандаса Карамчанда Ганді теж не складала винятку, оскільки завжди були люди, які підтримували її фінансовою ініціативою. Відносини М.К. Ганді з меценатами є надзвичайно актуальним питанням на сьогоднішній день, адже вказана сторона життя великого патхненника в боротьбі з нерівністю завжди була полем для дискусії.

Багатий південноафриканський архітектор Герман Калленбах (1871–1945) був підкорений інтелектуальними здібностями і харизмою М.К. Ганді (1869–1948), коли той ще не був відомим. Ставши його найближчим другом, будував для нього будинки, фінансував всі акції протесту і свято вірив у результати мирної боротьби з колоніалізмом і дискримінаційними обмеженнями в суспільстві.

Вказаний аспект біографії та суспільно-політичної діяльності М.К. Ганді є не отримав достатнього висвітлення в історіографії. Такі зарубіжні та вітчизняні історики і публіцисти, як Є.М. Намбудіріпад [3], Сурендра Бхана [4], Радха Кумар [7], С. Дев'яткін [2], О. Горев, С. Дьяков, О. Чувпило [5] та ін. займалися лише вивченням загальних теоретичних основ теорії ненасильства та практики ненасильницької боротьби загалом.

Наша доповідь є спробою проаналізувати зародження і розвиток теорії сатьяграхи в Південній Африці та показати еволюцію відносин Ганді з одним із його найбільших прихильників – Германом Калленбахом.

Хаїм Герман Калленбах народився 1 березня 1871 року в одному з невеликих містечок Російської імперії Нове място (з 1881 року – Александровськ, зараз – Жемайчю-Науместіс, Литва). Він був третьою дитиною в багатодітній родині, всього ж братів і сестер було шестеро. Мати Рахель Зак була німкенею, а батько Кальман Лейба Калленбах – євреєм. Батько довгий час викладав іврит і навчав молодь Святому Письму.

До 25 років Герман Калленбах встиг добровільно відслужити в Королівському інженерному батальйоні в Мюнхені, а також стати визнаним архітектором, здатним побудувати будинок «з нуля» – починаючи від креслень і закінчуючи внутрішньою обробкою. Саме в цей час він прийняв рішення переїхати в Південну Африку, де до того часу в місті Йоганнесбург успішно облаштувалися брати його батька. Він швидко влився в підприємницьку родину і, виконуючи замовлення на будівництво

житлових будинків, додав до значного спадку і особисто зароблені кошти. Однак найбільш значущі події в житті багатого німецького архітектора єврейського походження відбулися після зустрічі з М.К. Ганді у 1904 році [4, с. 432].

Через три роки після їхнього знайомства Калленбах сам спроектував і побудував будинок, де вони з Ганді могли б жити. Зараз це знаменитий Ганді Хаус у Йоганнесбурзі, тоді ж Герман скромно назвав його «сараям», незважаючи на те, що будинок, зовні схожий на дві місцеві хатини, мав стайні і тенісний корт. Товариші не вживали м'ясо та алкоголь, разом ділили кухню і вітальню, де приймали нескінченний потік відвідувачів, які потребували їхньої правової і фінансової допомоги.

Справа в тому, що учасників актів громадянської непокори в Південній Африці постійно арештовували і ув'язнювали. Організуючи мирні акції протесту і беручи участь у них в перших рядах, Калленбах і Ганді відчували відповідальність за кожного учасника і за всіх членів їхніх родин, яким вони і допомагали адвокатськими порадами та грошима. Це і привело їх через кілька років до думки, що їхнього маленького «сарая» вже недостатньо, щоб вміщати усіх, хто звертався за допомогою [4, с. 436].

У 1910 році Калленбах купив і безоплатно передав Ганді земельну ділянку в тисячу акрів за 34 км від Йоганнесбурга. Опісля вони з Ганді написали листа графу Л.М. Толстому, пацифістські ідеї якого високо цінували, і попросили дозволу назвати ферму його іменем. Толстой дозволив, так ферма стала Толстовською.

На «Фермі Толстого» Ганді і розробив план проведення нової кампанії громадянської непокори в Південній Африці, за участь у якій і Калленбах, і Ганді на три місяці були поміщені під варту. І тим не менше, багаторічні акції непокори, схвалені світовою громадськістю, увінчалися угодою про скасування найбільш свавільних расистських законів, у тому числі подушного податку [4, с. 437].

Отже, підводячи підсумки, слід зазначити, що відносини М.К. Ганді з Г. Калленбахом створювали більші можливості в реалізації й розвитку теорії громадської непокори. Важливим аргументом залишається той факт, що Ганді був «подразником» для багатьох впливових людей. Саме таких відносин не вистачає нашому суспільству та іншим спільнотам, де можна розвивати та примножувати досягнення великого філософа.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Ганди М.К. Моя жизнь: [пер. с англ. А.М. Вязьминой, Е.Г. Панфилова, Н.А. Ульяновского]. – М.: Издательство восточной литературы, 1959. – 444 с.
2. Девяткин С.В. Искусство сатьяграхи // Опыт ненасилия в XX веке / Под ред. Р.Г. Апресяна. – М.: Аслан, 1996. – 346 с.
3. Намбудирипад Е.М. Махатма Ганди и гандизм. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1960. – 199 с.

4. Сурендра Бхана. «Ферма Толстого». Поле битвы Сатьяграхи // Журнал индийской истории. – 1979. – Вып. 2/3. – С. 431–440.
5. Чувпило О.О. До питання про морально-етичні погляди М.К. Ганді // Індія: давнина і сучасність: [зб. наук. пр.] – К., 2003. – Вип. 1. – С. 18–29.
6. Globalisation of the Gandhian Way. Satyagraha Centenary International Conference. 13–20 November, 2007. – 210 p.
7. Kumar Radha. The History of Doing. – New Delhi: Zubaan, 2007. – 170 p.

ПРОБЛЕМА СЕПАРАТИЗМУ В СІНЬЦЗЯНІ

Мороз Роман Дмитрович, студент 2 курсу
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Науковий керівник: к. політ. н., доц. Г.С. Панасенко

Політична карта світу постійно змінюється, і чим далі йде людство, тим більше народів виборюють власну державність, поповнюючи мапу все новими назвами. Так, однією з форм боротьби націй за створення власної державності, інструментом дестабілізації ситуації або тиску виступає сепаратизм. Сьогодні етнічні та етноконфесійні конфлікти часто виходять за рамки не тільки національної, а й регіональної безпеки, набуваючи все більш міжнародного аспекту, що підтверджує актуальність досліджень причин і регіональних особливостей сепаратизму в тій чи іншій точці світу.

Але що ж таке «сепаратизм»? Сепаратизм – це рух певних спільнот, груп населення, спрямований на відділення певної частини країни з метою створення власної держави, або на набуття цією частиною права широкої автономії. На даний момент майже всі країни світу прямо або опосередковано страждають від цього складного соціально-політичного явища та його деструктивного впливу; жодна країна світу не захищена від цього впливу. У сучасному світі сепаратизм виступає як інструмент реалізації геополітичних амбіцій провідних держав і міждержавних утворень з метою перебудови політичної карти світу та закріплення власної гегемонії [1].

Навіть світові держави-лідери мають серйозні внутрішні проблеми, як би ззовні не здавалось у них все чудово. Як приклад, можна розглянути адміністративну одиницю КНР – Сіньцзян-Уйгурський автономний район (СУАР).

Після розпаду СРСР та створення незалежних центральноазіатських республік у СУАР розпочалися заворушення. Уйгури, казахи та інші етнічні меншини активізувалися та почали боронити свою незалежність від КНР, базуючись у новостворених країнах Центральної Азії, Афганістані та деяких країнах Заходу, де вони створювали політичні організації прихильників відокремлення Сіньцзяна. Проте такі організації почали